

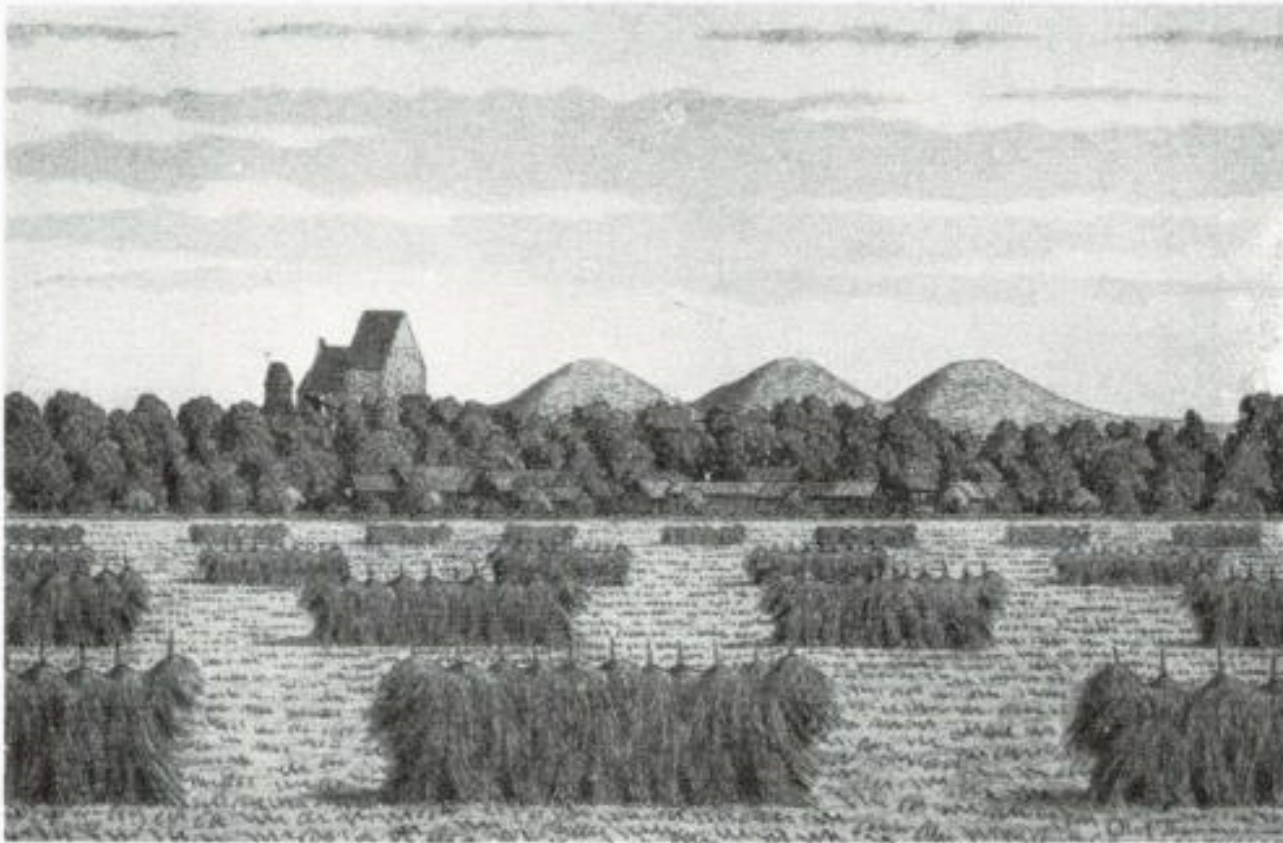

UPPLANDS FORNMINNESFÖRENING
OCH HEMBYGDSFÖRBUND

Om
Disa Gilles historia

Uppgifterna hämtade från årsboken Uppland från år 1941 och framåt

Beslut om bildande

Gamla Uppsala och Disagården, överstycke till gillebudkavlen. Teckning av Olof Thunman.

- Disastiftelsen* skickade uppprop om att bilda uppländskt gille
- 25 september 1940 samlades man i Gamla Uppsala och tog beslut om att bildande skulle ske
- Engångsavgift som inträde (lägst 2 kr) => grundplåt till stödfond för uppländsk hembygdsvård
- Första årsstämman skulle hållas på Disadagen den **3 februari 1941**

** I slutet av 1920-talet bildades Disastiftelsen med målet att skapa ett friluftsmuseum. Museet skulle visa den uppländska landsbygden under 1800-talet. Under de kommande åren samlades byggnader in från olika delar av Uppland. När det kom till val av plats för friluftsmuseet uppläts mark vid Gamla Uppsala.*

**"Disagillet återuppstår som uppländskt
landskapsgille", Gamla Uppsala 1940**

UNT 26 september 1940

Foto: Sandberg, Paul

Upplandsmuseet

Landshövding Sigfrid Linnér, jur. kand. Mats Edling, Elisabeth Linnér, regeringsrådet Adolf Lundevall och professor Oscar Almgren på Disa gilles möte i Helgdagsstugan, Disagården

Första stämman – 3 februari 1941

- 1000 intresseanmälda medlemmar
- 250 personer närvarande i Östgöta nations festsal
- Bildade ett allmänt uppländskt landskapsgille, med namnet Disa Gille
- Stadgar antogs, många bötesbestämmelser, t ex
 - Den som uttrycker missnöje med sin plats på stämman 3 rdr
 - Spiller man mer öl än man kan täcka med foten 9 öre

Valdes på stämman

- Åldersman
- Stolsbroder
- Gillesvärd för Tiundaland
- Gillesvärd för Attundaland
- Gillesvärd för Fjädrundaland
- Skrivare
- Kistebroder
- Husmor
- Skaffare (sörjer för ölet)
- Vaktebroder
- Musicus director
- Försångare

direktör Gustaf Åkerlindh, Stockholm
professor Herman Flodqvist, Uppsala
kommunalnämndsordf C G Eriksson, Tierp
häradshövding Sigurd Blomberg, Vassunda
häradshövding Edvin Pettersson, Torstuna
intendent Nils Ålenius
regeringsrådet Adolf Lundevall, Stockholm
landshövdingfru fru Marja Edén, Stockholm
direktör Eric Wolrath, Uppsala
översten Sven Rydman, Uppsala
musices Sven E Svensson, Uppsala
operasångare Einar Larsson, Stockholm

Stämmans upplägg

Första skålen

- Första högtidliga skålen tömdes efter tal av åldersmannen och uppläsning av Disasagan.
- Vaktebrodern ”granskade med skärpa mängden för att se om alla hörsammat stadgans bud om att avlägga vapen före inträdet i salen”. Som exempel på vapen nämns svärd och yxor...
- ”Visan om Disa den visa” sjöngs. Denna slutar
*”Visa Disa, dig vi visa, distingsheder i alla år.
Disavisa, må nu prisa, distingsfreden som består.”*
- Dags att äta:
 - Enkel smörgåsmat intogs.
 - Åldersmannen förhörde skaffaren och gav sedan tillstånd till att man, ”för kylans skull”, jämte ölet fick förtära en dryck, kokt på granved.

Andra skålen

- Andra högtidliga skålen utbringades av stolsbrodern Flodqvist, efter ett varmhjärtat tal för Uppland.
”Uppländsk fägnesång” av Josef Eriksson sjöngs (text av Rudbeck d y)

Tredje skålen

- Tredje högtidsskålen (den högtidligaste), den för kung och fosterland, utbringades av landshövding Edén som också höll ett tal.

Fjärde skålen

- Skål för de tre folklanden utbringades av åldersmannen Nils Ahnlund. I anslutning till denna skulle menigheten uppbyggas med tal om gammalt och fornt, denna gång om ”hur man möttes i det forna Uppland”.

Bild 3. De tre gillevärdarna avsmaka ölet: fr. v. häradsdomare Edvin Pettersson, Torstuna, kommunalnämndsordf. C. G. Eriksson, Tierp, och häradsdomare Sigurd Blomberg, Vassunda.

Bild 5. Musicus Sven E. Svensson och försångare Einar Larsson skåla med ingenjör Calle Möller, som ser trovärdigare ut än någonsin.

Stämmans fortsättning och avslutning

Fortsättning

Rikligt med tal och musik förekom under stämman.

Försångaren sjöng två ballader.

Musicus spelade en sonat av Liljefors.

Fru Svea Andersson-Nilsson sjöng folkvisor.

Olof Thunman läste egna dikter.

Orlov och farväl

Stämningen blev hög och framåt elva på kvällen bjöd åldermannen "orlov och farväl". Efter det fick ingen sitta kvar i salen, såvida man inte bötade till gilleskassan. Det gjorde alla glatt och kistebrodern kunde räkna in fina penningar.

Ett par timmar senare bjöd åldermannen återigen "orlov och farväl" och stämman avslutades.

Nästa stämman – 3 februari 1942

Hölls på Norrlands nation.

Då delades för första gången gilletts belöning ut till en hembygdsförening som under året utfört "ett före-bildligt" arbete.

Bild 4. Altuna hembygdsförening mottar årets belöning för skickligt arbete i hembygdsvården av gillesälderman Åkerlind.

Bild 5. Olof Thunman vid Disagillet, flankerad av riksspelmännen Ivar Tallroth och Johan Olsson.

Nästa stämman – februari 1943

Hölls på Östgöta nation

Bild 2. Generaldirektör Sam Larsson utbringar de tre folklandens skål.

Bild 3. Hållnäs hembygdsförening, med köpman Dan Westergren i spetsen, mottar årets pris.

En stämman på 50-talet (30 januari 1955)

Foto: Uppsala-Bild

Upplandsmuseet

"Upplands fornminnesförenings vinterting, Disa gille, 1955 hölls söndagen den 30 januari i Uppsala och inleddes med en sammankomst för uppländska hembygds- och kulturminnesvårdare på Hantverksföreningens lokal. Sammanlagt ett 80-tal personer deltog."

"Efter sammankomsten på Hantverksföreningen vidtog gillemåltiden på Upplands nation med landshövding Andrén som ålderman"

Årsmötet i Fornminnesföreningen 28 maj 1961

Disa Gille hade svårt att ersätta folk som avgick.

Beslut togs att Vintertinget med Disa Gille skulle ändras:

- Gillesmåltiden på kvällen utgick
- Disa Gilles pris skulle istället utdelas under Vintertinget
- Föredrag skulle också istället hållas under Vintertinget

Husmor fru Greta Lundevall och antikvarie Björn Ambrosiani serverar sig öl vid gillemåltiden på Upplands nation.